

ESKİŞEHİR ENERJİ FORUMU

10.03.2007

A. İhsan KARAMANLI

Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi
Müdüürü

Elektrik Enerjisi Sektöründe Durum

*TEK *EÜAŞ *TEİAŞ *TETAŞ *TEDAŞ

Özel Üretim Şirketleri ve Otop. Grupları

*Enerji Bakanlığı

*Maliye Bakanlığı

EPDK

OİB

DPT

AB

Dünya Bankası

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu

- Kanunun amacı; elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreyle uyumlu bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanmasıdır.

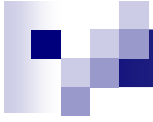
Bir Özelleştirme Hikayesi

- Eskişehir (Çalık, Kolin, N.Aspur, Palmet, Anadolu D.gaz, Nuroi, Asfer, MNG, Alarko, Albayrak)
- Bursa
- Tekirdağ

Bir Özelleştirme Hikayesi

- Kayseri ve civarı
- Çukurova
- Kepez

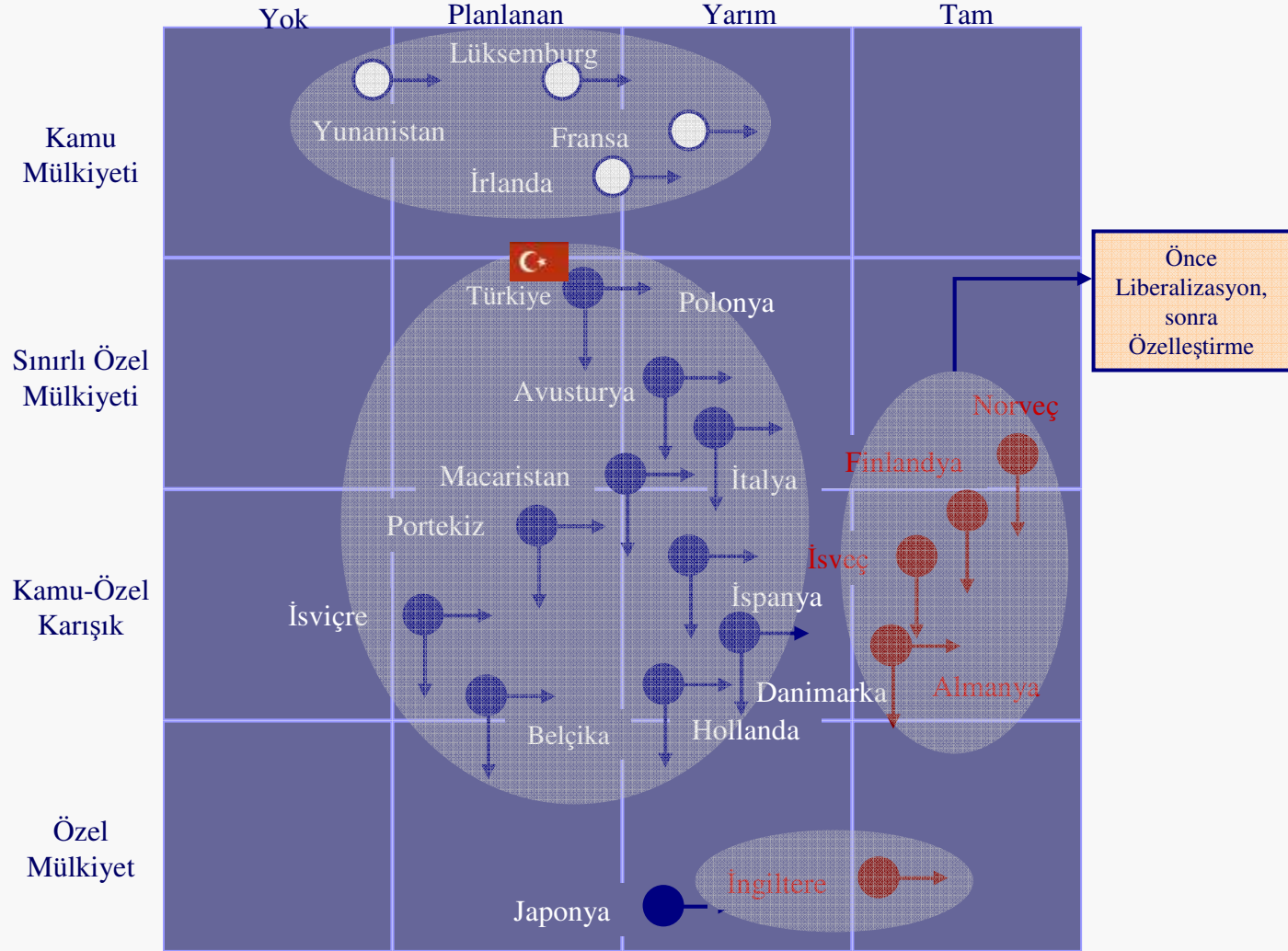
- **Reform, Değişim ve Piyasa Tasarımı**
- **DUY ve Geçiř Dönemi**
- **Kademeli Geçiř**
- **Tüketim Tarafının Katılımı**

Değişim=Risk? veya Fırsat?

- Elektrik enerjisi günümüzde rekabet ortamında alınıp satılan ticari bir mal özelliğine kavuşmuştur.
 - Mühendislerin, ekonomist ve hukukçu gibi düşünmeye ve davranmaya başladığı,
 - Tüketicilerin müşteri olarak ele alındığı,
 - İmtiyaz haklarının yerini seçme özgürlüklerinin aldığı,
 - “Maliyet bazlı” düzenlemeye tabi tarifelerin yerine serbest piyasada arz-talep dengesini yansıtan fiyatların olduğu
- yeni ticari ortamda
 - değişime ayak uyduran yenilikçi ve zaman zaman değişime öncülük eden vizyon sahibi şirketler risklerini en iyi şekilde yöneterek sürdürülebilir kazançlar elde ederken,
 - değişimin dışında kalan şirketler de fırsatları değerlendiremeyerek büyük zararlara uğrayacaktır.

Liberalizasyon ve Özelleştirme

Piyasa Liberalizasyonu

Kaynak: IEA DSM Spotlight Newsletter, Jan. 2002
baz alınarak tarafımızca güncellenmiştir

Önce
Özelleştirme,
sonra
Liberalizasyon

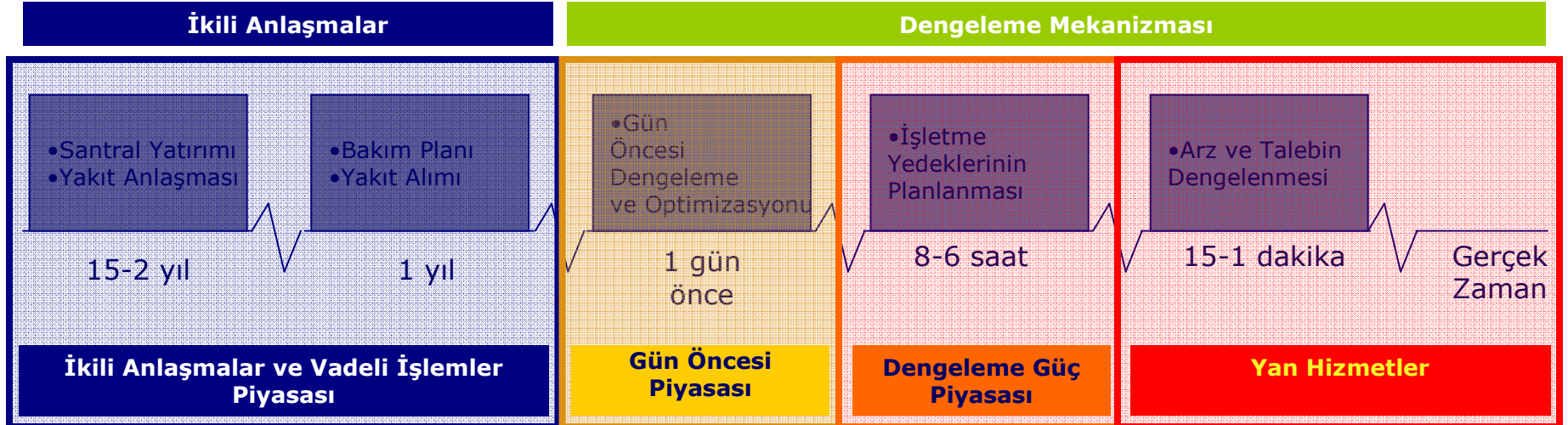
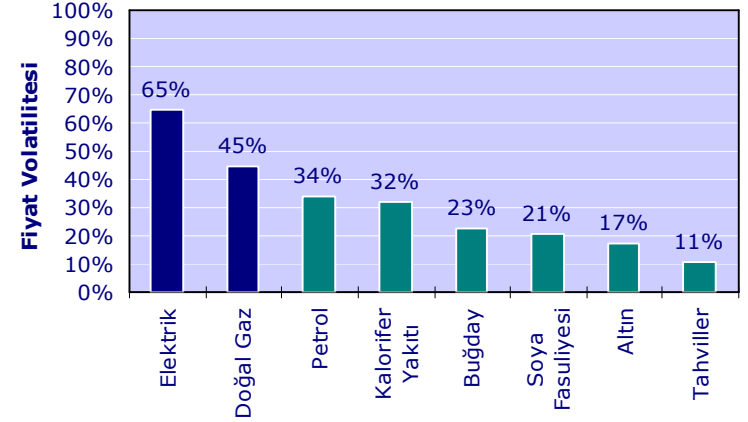

Piyasa Tasarımı

- Elektrik piyasasının tesis edilmesi elektrik enerjisinin fiziki özelliğini değiştirmez.
- Elektrik piyasası tasarımı elektriğin aşağıdaki üç temel özelliği nedeniyle diğer emtia piyasası tasarımlarından ayrılmaktadır:
 1. Elektrik enerjisi, diğer emtialar gibi kolay depolanmaz.
 2. Elektrik akışı, fizik kurallarına tabidir (“Kirchoff kuralı”) ve ticari sözleşme akışını takip etmez.
 3. İletim sistemi kısıtları ticari işlemlere ciddi ölçüde sınırlama getirir.

Piyasa Tasarımı

- Piyasa tasarımının en önemli unsuru elektrik enerjisi fiyatıdır.
- Dolayısıyla vadeye (riske) göre değişen fiyatın piyasa ortamında oluşmasını sağlamak üzere piyasa tasarımı temel olarak;
 - kısa vadeli fiyat mekanizmaları,
 - uzun vadeli fiyat mekanizmaları ve
 - kısıt yönetiminden oluşmaktadır.

Tüketim Tarafının Fiyat Belirlemeye Katılması ve Talep Yönetimi

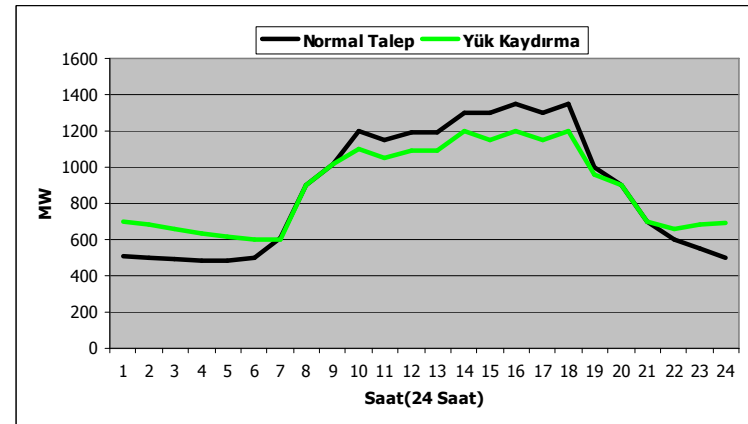
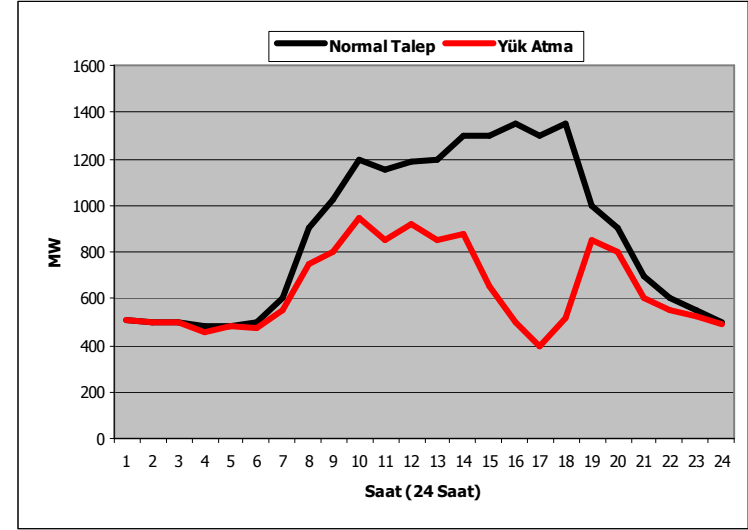
- Elektrik enerjisi piyasasında tüketim tarafında mevcut “negatif kapasiteyi” ifade eden “**negawatt**” terimi gelişmiş piyasalarda kullanılmaktadır.
- Tüketim tarafının fiyat belirlemeye katılması ile talep yönetimi arasında yakın bir bağ olmasına rağmen çok farklı olgulardır.
 - Talep yönetimi enerji verimliliğini uzun vadede arttırmak üzere kalıcı ve sürdürülebilir bir biçimde yük profilinin değişmesi, bu sayede uzun vadeli çevre koruma ve tüketiciler için fayda ve/veya kazanç sağlamayı amaçlayan düzenleme çerçevesinde yürütülür.
 - Avrupa Komisyonu 22 Haziran 2005 tarihinde yayınladığı “Enerji Verimliliği Yeşil Kitabı ” ile tüm enerji sektörünü kapsayan enerji verimlilik politikasını ortaya koymuştur .

Tüketim Tarafının Fiyat Belirlemeye Katılması

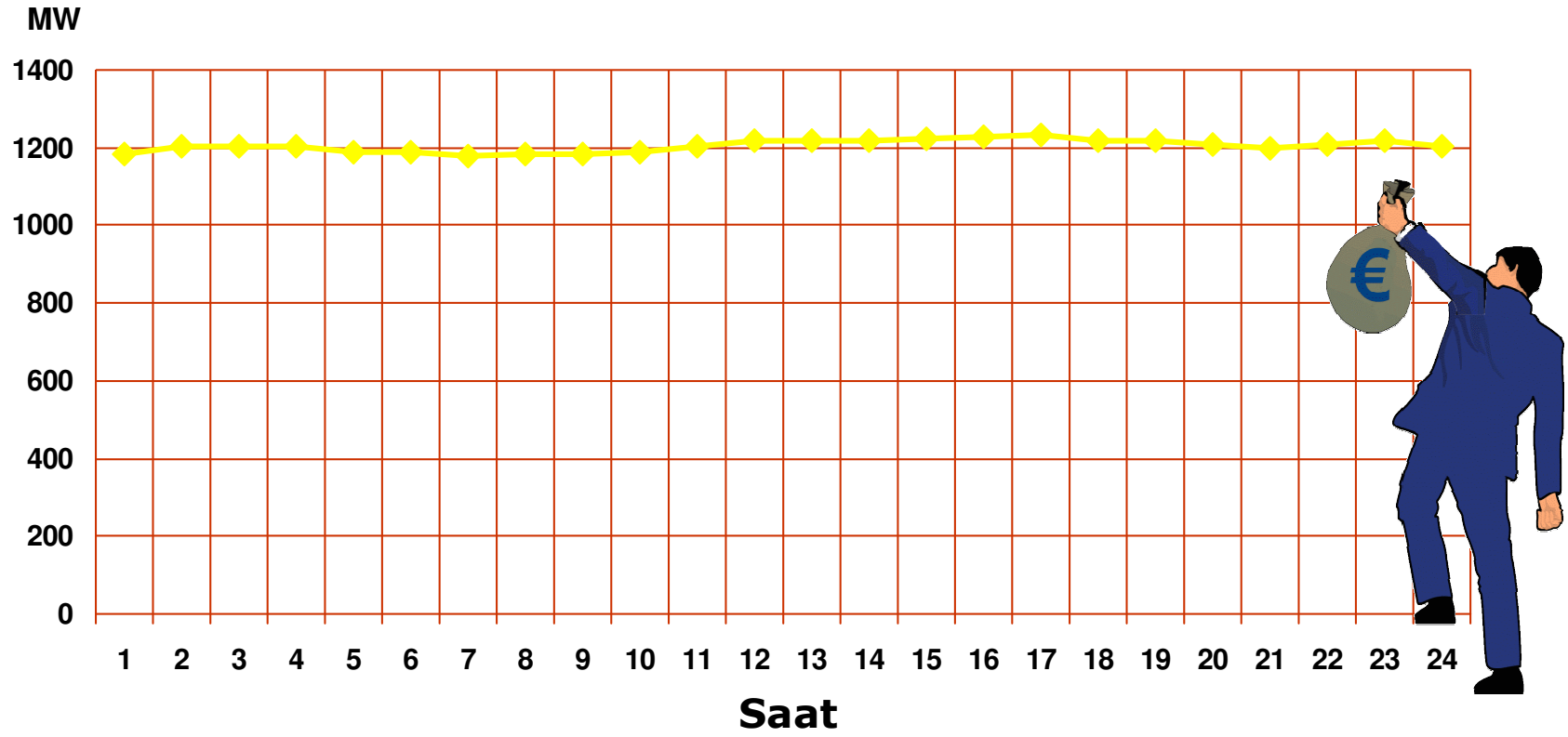
- Tüketim tarafının fiyat belirlemeye katılımı temel olarak,
 - Gün öncesi piyasasına teklif sunmak suretiyle elektrik enerjisi spot fiyatının belirlenmesine katılması,
 - Gerçek zamanlı piyasaya, frekans kontrol hizmetleri ve kısıt yönetimi de dahil, teklif sunması ve
 - Acil durum talep kontrolüne katılması şeklinde olabilmektedir.

Tüketim Tarafının Piyasaya Katılması Nedir?

- Piyasa fiyatlarında meydana gelen/gelebilecek değişikliğe tüketim tarafının karşılık/tepki verebilmesidir.
 - Talep Azaltma (Yük atma),
 - Yük Kaydırma (Örneğin, Puant'tan Gece'ye),
 - Kaynak Değişirme (Alternatif yakıt ve/veya kendi üretimi)
- Talebin, piyasa fiyatına tepkisi "elastisite" ile ölçülür.

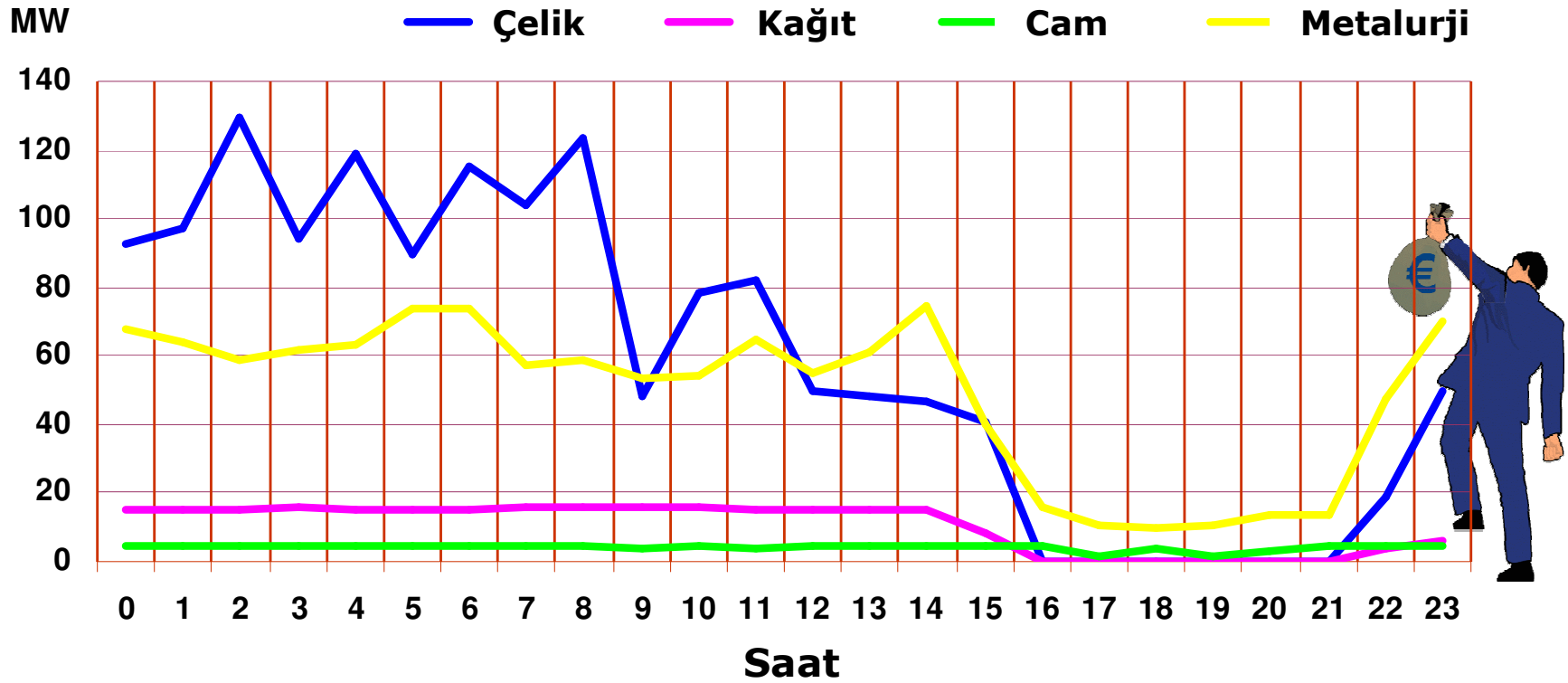
Talep Elastik (Esnek) midir?

Talep Elastik (Esnek) midir?

EVET. EVET. EVET.

(İspanya Örneği)

Tüketim Tarafından Kimler Piyasaya Katılabilir?

Potansiyel Tüketim Tarafı Katılımcıları:

- Elektriğin yoğun kullanıldığı sanayiler
 - Ark Ocakları
 - Çimento Fabrikaları
 - Kimya Endüstrileri vb.
- Toptancılar
- Otoprodüktör ve Otoprodüktör Grubu Tüketim Tesisleri
- Organize Sanayi Bölgeleri
- Siteler ve Lojmanlar
- Perakendeciler
- Belediyeler

Tüketim Tarafının Fiyat Belirlemeye Katılması

- Talep tarafının gerçek zamanlı piyasa fiyatının belirlemede aktif rol oynaması kısa ve uzun vadeli piyasa etkileri yaratmaktadır.
 - Kısa vadede, özellikle puant saatlerin fiyatını düşürdüğünden talep tarafının gerçek zamanlı piyasa fiyatının belirlenmesinde aktif rol oynaması, puant fiyatların düşmesine ve genel anlamda üreticiden tüketiciye gelir transferinin gerçekleşmesini sağlar. Bir başka deyişle, üretimde ekonomik verimlilik artmadan daha düşük fiyata aynı hizmetin sunulması sağlanır. Dolayısıyla, puant yüke gereksiz (atıl) yeni arz yatırımını erteler.
 - Orta ve uzun vadede ise elektrik enerjisi fiyat volatilitesi azalır ve puant fiyatının düşmesini sağlar. Piyasanın yeni kapasiteye ihtiyaç duyduğu sinyal, daha düşük puantta ancak bu puantın daha fazla saate yayılması suretiyle verilmektedir.

Sonuç olarak ...

- Değişim=Risk? veya Fırsat?
- Bilgi Paylaşımı ve İletişim: Piyasa Katılımcılarının ve Paydaşların Ortak Anlayışa Sahip Olması ve Piyasaya Hazır Olması
- Yönetişim: Piyasa İzleme ve Danışma Konseyi
- Mümkün Olan En Kısa Sürede Saatlik Sayaç Altyapısını Hayata Geçirme
- Tüketim Tarafının Fiyat Belirlemeye Katılması

TEŞEKKÜRLER